

Proposta de bases para a **normalización** **do ensino** en Galiza

1 Situación actual

Van 39 anos desde que se aprobou o Estatuto de autonomía e 37 desde que está en vixencia a Lei de normalización lingüística. No ano 2004, o Parlamento Galego aprobou, por unanimidade, o Plan xeral de normalización da lingua galega. No ano 2009, a Xunta promulgaba o Decreto de plurilingüismo que rexeitaba este plan e que significou un retroceso sen precedentes na lexislación e para o ensino en galego. O Decreto contou cun grande rexeitamento social, nomeadamente na comunidade escolar.

Nos 10 últimos anos o retroceso para a lingua galega foi grave e permanente. Constátase na redución do ensino en galego, na súa menor utilización polo alumnado e profesorado, na prohibición de impartir en galego Matemáticas, Física e Química e Tecnoloxía e na súa exclusión da maioría das aulas da educación infantil. Nin sequera se cumpríu a reducida lexislación a prol da nosa lingua. Urxe a inmediata derogación do Decreto 79/2010 e a aposta por un modelo de normalización lingüística que camiñe cara ao uso pleno do galego como lingua vehicular no ensino, eliminando as restricións que o impeden, tal e como sinalou o Comité de ministros do Consello de Europa após a última monitorización ao Estado español sobre cumprimento da Carta Europea de Linguas Rexionais ou Minorizadas.

En cumprimento da Carta europea das linguas, como tratao internacional, as indicacións do Comité de Ministros deben ser cumpridas e o goberno galego debe informar dos pasos antes do 1 agosto de 2020.

Todos os estudos e datos sociolingüísticos confirman a ruptura da transmisión interxeracional do idioma como consecuencia directa das medidas adoptadas e non adoptadas durante estes case corenta anos. Un dos datos máis alarmantes é a cuarta parte da poboación escolar manifestar incapacidade de usar a nosa lingua. Hai, ademais, máis alumnado que inicia a escolarización

falando galego que alumnado que o fala cando a remata. A escola segue a ser un factor de desgaleguización nun contexto social con mínima ou inexistente presenza do galego, nomeadamente nos ámbitos de socialización da mocidade.

A dotación de material didáctico e pedagóxico, de medios audiovisuais, curriculares, informáticos e de libros de texto en galego nos centros, en todas as etapas e niveis educativos é insignificante. Foi o compromiso de boa parte do profesorado o que superou as prohibicións e falta de vontade política para manter a pouca presenza que o galego ten como lingua vehicular do ensino, sen que se promovese un plan de formación para o conxunto do profesorado que abranguese todas as materias e fornecese da competencia e conciencia normalizadora o profesorado.

Cómpre erradicar os prexuízos que persisten, a infravalorización e a exclusión da nosa lingua, iniciando un proceso de normalización lingüística real que reverta a situación de inferioridade e recupere para o galego o status de normalidade que lle corresponde como lingua propia de Galiza. Neste proceso a escola debe ter un papel central para corrir as carencias que dentro da sociedade limitan o seu uso, entre elas a competencia oral e escrita.

Non se pode entender a aposta por un modelo educativo galego, transformador, inclusivo e renovador se non se sustenta na nosa lingua e se identifica coa nosa cultura e identidade colectiva. A educación debe estar sempre inserida na propia realidade para que sexa integradora, liberadora e democrática.

Somos conscientes de que restituír todos os usos e a normalidade para o galego non é doado. Mais, tamén, estamos certos de que para mudar a actual situación de emerxencia lingüística e para avanzar na normalización dentro do actual marco xurídico a alternativa posíbel é o ensino en galego e a galeguización dos currículos.

2 Obxectivos do modelo lingüístico

—**Plena normalización lingüística no ensino.** Apostando nun modelo que considere o galego lingua vehicular de todo o ensino e, por tanto, que se empregue na docencia de todas as materias e niveis educativos.

—**Promover unha política lingüística** que combata a discriminación que sofre a nosa lingua e camiñe cara á plena normalización.

—**Restituír o uso da nosa lingua,** garantir a súa supervivencia e o seu coñecemento e uso por parte das xeracións máis novas.

—**Lograr a plena competencia de todo o alumnado,** oral e escrita, en todas as linguas oficiais e reforzar a actitude de aprecio e valoración positiva da lingua propia.

3 Liñas básicas do modelo lingüístico

—O modelo será de aplicación a todo o sistema educativo, tanto nos centros públicos coma nos privados concertados e privados de Galiza. Asumido pola Xunta de Galiza e aprobado polo Parlamento. Consideraranse o ritmos necesarios para a súa aplicación, previo estudo do contexto sociolingüístico do centro.

—A lingua de uso dos centros escolares será o galego. Todas as comunicacións internas e externas (tanto orais como por escrito), o desenvolvemento dos claustros e das diferentes reunións, sinalización etc, serán en galego.

—As actividades complementarias e extraescolares terán como idioma vehicular a nosa lingua.

—Elaborarase un plan de formación para a comunidade educativa e para o conxunto do profesorado que garanta a súa competencia plena para impartir todas as materias e niveis educativos en galego que promova unha actitude favorábel á normalización e a capacitación necesaria, cun programa específico e cursos de formación que teñan como obxectivo o coñecemento da nosa cultura, historia e situación sociolingüístico de Galiza.

—Dotaranse os centros do profesorado necesario para poder executar con todas as garantías o modelo proposto.

—A administración educativa garantizará material en galego para todas as áreas, materias e módulos profesionais.

—As propostas deste modelo terán traslado á normativa legal correspondente para o seu obrigado cumprimento.

—Aprobarase unha memoria económica co seu traslado aos orzamentos para facilitar a súa total aplicación.

—Estabelecerase a lexislación necesaria para garantir os medios e recursos suficientes para asegurar a súa posta en marcha.

—Cada dous cursos realizarase unha avaliación do estado de aplicación do plan de normalización e do uso do galego por parte do alumnado e do profesorado. Arbitraranse as correccións e adaptacións necesarias para que se consigan os obxectivos marcados.

—A administración educativa galega velará pola aplicación práctica e o cumprimento deste modelo de normalización. A súa posta en marcha será unha acción estratéxica do goberno galego e o seu cumprimento un obxectivo prioritario.

—A Xunta de Galiza levará a cabo unha campaña de información e sensibilización no conxunto da sociedade sobre o alcance e importancia deste modelo para devolverlle ao noso idioma o status que lle corresponde. Así mesmo, programará unha ampla información e formación específica tanto para ANPAS e familias como para persoal non docente.

—O modelo de normalización contará co apoio, os recursos necesarios, as estratexias precisas, as medidas pedagóxicas oportunas e unha metodoloxía innovadora para que a total

normalización do ensino, a competencia e o uso do idioma polo alumnado sexan unha realidade.

—Procurarase a máxima participación e complicidade da comunidade educativa do centro na posta en marcha do modelo de normalización.

—A administración levará a cabo campañas de sensibilización na sociedade en xeral e, nomeadamente, na comunidade escolar, co obxecto de que asuma como propio este cambio de paradigma para a normalización no sistema educativo.

—O profesorado de novo ingreso na docencia, no seu período de prácticas, realizará un curso específico para reforzar competencia lingüística en galego da súa materia e a formación sociolingüística e cultural.

—O Mestrado de Profesorado de Secundaria impartirase en galego. Destinaranse 20 créditos á formación sociolingüística e de cultura galega.

—Nas escolas de Maxisterio e nas facultades que teñan como destino prioritario do seu alumnado a docencia as aulas impartiranse en galego. Fixarase unha etapa transitoria de catro anos para a súa total aplicación. Nos seus plans de estudos contemplarase a necesaria formación sociolingüística e en cultura galega.

—En todos os procesos selectivos e de acceso á función pública o profesorado estará obrigado a realizar unha das probas, como mínimo, en lingua galega, e nela terá que mostrar competencia oral e escrita para o uso do noso idioma.

—A administración educativa dentro da súa estrutura contará cunha Dirección Xeral de Política Lingüística para aplicar e velar polo cumprimento da normalización lingüística no ensino.

4 Aplicación do modelo lingüístico nos diferentes niveis educativos

Modelo A

—O galego será a lingua vehicular e de aprendizaxe de todo o sistema educativo no máximo que estableza o marco legal

Modelo B (transitorio)

—O galego será a lingua vehicular, como mínimo, do 50% das áreas ou materias do alumnado.

—Arbitraranse as medidas, adaptacións e os apoios correspondentes para o alumnado que o necesite ou mostre algunha necesidade no desenvolvemento lingüístico ou de incorporación tardía ao sistema educativo.

4.1 EDUCACIÓN INFANTIL

Tendo en conta a situación sociolingüística da contorna dos centros e a lingua do alumnado e das súas familias, o centro acollerase ao modelo A) ou B)

Modelo B (transitorio)

—Centros e/ou unidades nos que o uso do galego como lingua da contorna do centro e da familia do alumnado sexa moi minoritario.

—Progresivamente irase incrementando para que o galego sexa a lingua vehicular e de aprendizaxe no máximo que estableza o marco legal.

—Nestes centros poderán implantarse aulas co modelo A) para o alumnado que teña como lingua familiar o galego.

4.2 EDUCACIÓN PRIMARIA (EP)

Modelo B (transitorio)

—Primeiro ciclo (1º e 2º curso)

Nos centros nos que o uso do galego como lingua do seu contorno e das familias do alumnado sexa moi minoritario, no período transitorio, no primeiro ciclo de EP, a vehiculización do ensino en galego será como mínimo dun 50% no primeiro curso e un 75% no segundo.

—Segundo ciclo (3º e 4º curso)

Nos centros que se aplique o modelo B) no segundo ciclo de EP establecerase un período transitorio de dous cursos escolares para implementar a totalidade do modelo A). Nos dous cursos deste ciclo vehicularizarase en galego o 75% do ensino.

—Terceiro ciclo (5º e 6º curso)

Aplicarase nos centros e/ou unidades de todo o ensino desta etapa. Con carácter xeral, o galego será a lingua vehicular e de aprendizaxe no máximo que estableza o marco legal.

4.3 EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA, BACHARELATO E FP

O galego será a lingua vehicular e de aprendizaxe no máximo que establece o marco legal. Nas linguas estranxeiras a lingua de acompañamento (auxiliar) será o galego.

5 Equipos de normalización lingüística (ENL)

Constituirase unha estrutura de equipos de normalización lingüística a nivel nacional, comarcal e de centro educativo. A nivel nacional e comarcal estarán conformados por membros da administración educativa e municipal, por persoal técnico especializado en sociolingüística, representantes dos MRPs e sindicatos do ensino, federacións de ANPAS e representantes de entidades sociais defensoras da lingua.

Equipo de normalización lingüístico nacional. Contará con representación dos equipos comarcais. Coordinará os equipos de normalización comarcais e apoiará os equipos de normalización de centro. Terá as funcións de asesorar, orientar, avaliar e controlar todo o proceso de normalización.

Equipos de normalización comarcais. Coordinarán, asesorarán e apoiarán os equipos de normalización dos centros no que lles corresponda. Promoverán actividades conxuntas, intercambio de experiencias e accións encamiñadas á normalización do idioma. Velarán e avaliarán a normalización lingüística dos centros da súa comarca.

Equipos de normalización do centro. Contarán co asesoramento e apoio técnico necesario. Estarán compostos por representantes de toda a comunidade educativa do centro. Os membros que sexan persoal da consellaría recibirán a formación específica para desempeñar a súa función e contarán con redución horaria para desenvolver o seu traballo. Contarán coa dotación económica e cos recursos necesarios. Fixaranse as súas funcións, competencias e composición, atendendo aos niveis e etapas de ensino que imparten no centro e ao número

de alumnado matriculado nel. En todo caso, todos os centros constituirán o seu equipo de normalización coa súa coordinadora ou coordinador.

A administración educativa garantirá a formación técnica en sociolingüística necesaria para que os ENL sexan punto de referencia da normalización lingüística, mostren vontade e empeño en potenciar o uso do noso idioma no centro e sirvan de apoio para facilitar e promover o ensino en galego.

Terán, entre as súas funcións:

—Facer seguimento da aplicación e avaliación do programa de normalización lingüística do centro.

—Participar na determinación do modelo de normalización que inicialmente se debe aplicar no centro.

—Caracterizar, en termos xerais e non ríxidos, cos apoios necesarios, a lingua da contorna do centro e do alumnado de novo ingreso, atendendo aos seguintes factores: os datos achegados polos diferentes estudos, a fala do alumnado e familia, o grao de presenza do galego na contorna do centro e a capacidade de comprensión oral e escrita do noso idioma polo alumnado.

—Fixar as adaptacións oportunas segundo a situación lingüística do centro para conseguir que o alumnado se poida integrar no modelo A).

—Estabelecer as adaptacións ou correccións necesarias para acadar os obxectivos marcados.

—Cooperar e deseñar as estratexias de colaboración co profesorado para que o alumnado que teña dificultades idiomáticas se poida integrar nos primeiros anos de escolaridade no modelo A).

—Aplicar as medidas oportunas para que o alumnado galego falante escolarizado no modelo B) vexa reforzado o seu uso do galego.

6 Medios e recursos didácticos en galego

A administración educativa garantirá mediante a elaboración propia e/ou en colaboración con outras entidades os materiais e recursos didácticos necesarios para o ensino en galego para todos os niveis e materias.

Dotaranse todos os centros de material didáctico e pedagóxico en galego, de produción audiovisual, informática, documental, científica etc.

Asignaranse aos centros e bibliotecas escolares suficientes libros e material didáctico en galego aplicábel a diferentes áreas e niveis.

Asegurarase a publicación de libros de texto ou manuais en galego para todas as materias e módulos profesionais.

A MESA POLA NORMALIZACIÓN LINGÜÍSTICA

